

دوره مقدماتی آشنایی با FPGA و VHDL

کد ترتیبی

محمدرضا عزیزی

امیرعلی ابراهیمی

بهار ۱۳۹۷

مقدمه (۱)

- همان طور که در فصل ۵ اشاره شد، VHDL ذاتا همروند است.
- تنها در بلوک های PROCESSES، FUNCTIONS و PROCEDURES می توان کد ترتیبی نوشت.
- به صورت کلی، هر یک از این بلوک ها با سایر بخش های کد، همروند اند.
- کد ترتیبی به مدارهای ترتیبی محدود نمی شود و با استفاده از آن می توان مدارهای ترکیبی را نیز پیاده سازی کرد.
- دستورات قابل استفاده در کد ترتیبی شامل موارد زیر هستند:
 - IF
 - CASE
 - LOOP
 - WAIT

مقدمه (۲)

➤ VARIABLE:

- تنها داخل کد ترتیبی استفاده می‌شوند.
- برخلاف SIGNAL نمی‌توانند به صورت سراسری تعریف شود.
- مقدار آن نمی‌تواند به صورت مستقیم به خارج از بلوک‌های کد ترتیبی، ارسال شود.

➤ در این فصل بر روی PROCESS تمرکز می‌کنیم.

- FUNCTION و PROCEDURE مشابه با PROCESS هستند و در بخش دوم درس (طراحی سیستم) بررسی خواهند شد.

(۱) PROCESS

➤ یک بلوک (بخش) ترتیبی در کد VHDL.

➤ ساختار:

```
[label:] PROCESS (sensitivity list)
  [VARIABLE name type [range] [:= initial_value;]]
BEGIN
  (sequential code)
END PROCESS [label];
```

➤ هرگاه یکی از سیگنال‌های موجود در لیست حساسیت (sensitivity list) تغییر کند، PROCESS اجرا می‌شود.

▪ در صورت استفاده از WAIT، نیازی به لیست حساسیت نیست و در این صورت، هرگاه شرط WAIT برآورده شود، PROCESS اجرا می‌شود.

▪ مقداردهی اولیه سنتزپذیر نیست و فقط برای شبیه‌سازی استفاده می‌شود.

SIGNAL در مقابل VARIABLE

Table 7.1

Comparison between SIGNAL and VARIABLE.

	SIGNAL	VARIABLE
Assignment	<code><=</code>	<code>:=</code>
Utility	Represents circuit interconnects (wires)	Represents local information
Scope	Can be global (seen by entire code)	Local (visible only inside the corresponding PROCESS, FUNCTION, or PROCEDURE)
Behavior	Update is not immediate in sequential code (new value generally only available at the conclusion of the PROCESS, FUNCTION, or PROCEDURE)	Updated immediately (new value can be used in the next line of code)
Usage	In a PACKAGE, ENTITY, or ARCHITECTURE. In an ENTITY, all PORTS are SIGNALS by default	Only in sequential code, that is, in a PROCESS, FUNCTION, or PROCEDURE

(۱) IF

➤ یکی از دستورات قابل استفاده در کد ترتیبی.

➤ تنها در بلوک‌های PROCESSES، FUNCTIONS و PROCEDURES استفاده می‌شود.

➤ ساختار:

```
IF conditions THEN assignments;  
ELSIF conditions THEN assignments;  
...  
ELSE assignments;  
END IF;
```

(۲) IF

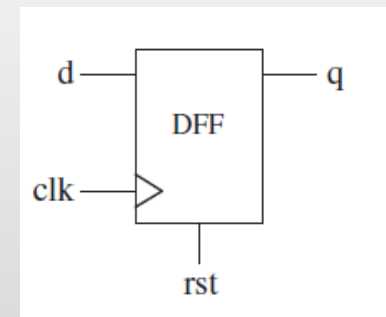
مثال: ➤

```
IF (x<y) THEN
    temp:="11111111";
ELSIF (x=y AND w='0') THEN
    temp:="11110000";
ELSE
    temp:=(OTHERS =>'0');
```

IF (۳)

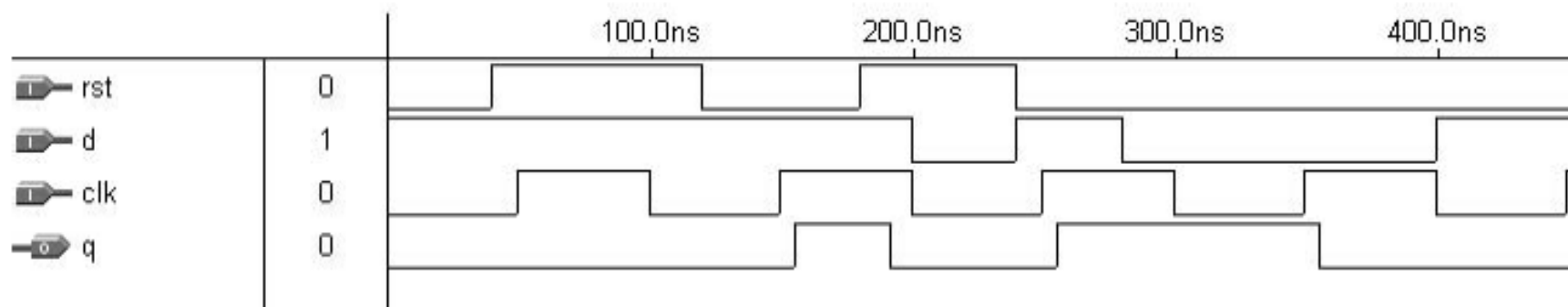
➤ مثال: فلیپ فلاپ D با ریست آسنکرون #۱

```
1 -----
2 LIBRARY ieee;
3 USE ieee.std_logic_1164.all;
4 -----
5 ENTITY dff IS
6     PORT (d, clk, rst: IN STD_LOGIC;
7           q: OUT STD_LOGIC);
8 END dff;
9 -----
10 ARCHITECTURE behavior OF dff IS
11 BEGIN
12     PROCESS (clk, rst)
13     BEGIN
14         IF (rst='1') THEN
15             q <= '0';
16         ELSIF (clk'EVENT AND clk='1') THEN
17             q <= d;
18         END IF;
19     END PROCESS;
20 END behavior;
21 -----
```


IF (۴)

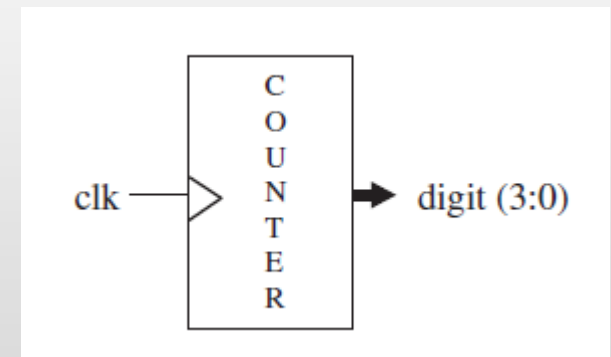
➤ مثال: فلیپ فلاپ D با ریست آسنکرون #۱

(۵) IF

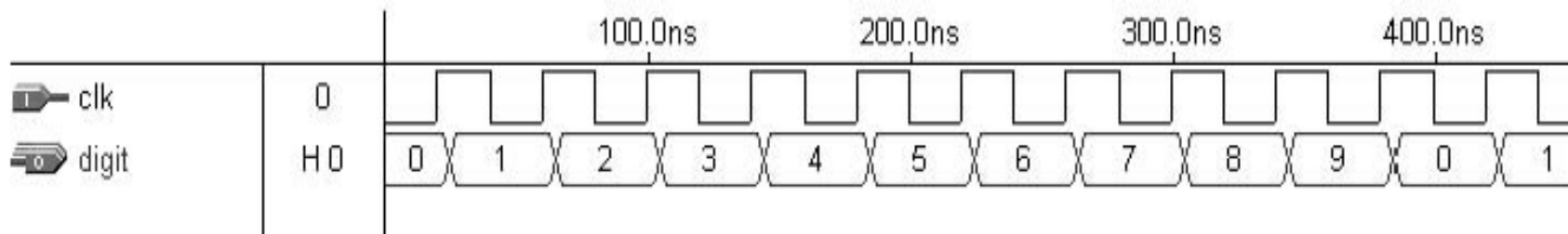
➤ مثال: شمارنده ۱ رقمی ۱# (۰ - ۹ - ۰)

```
1 -----
2 LIBRARY ieee;
3 USE ieee.std_logic_1164.all;
4 -----
5 ENTITY counter IS
6     PORT (clk : IN STD_LOGIC;
7           digit : OUT INTEGER RANGE 0 TO 9);
8 END counter;
9 -----
10 ARCHITECTURE counter OF counter IS
11 BEGIN
12     count: PROCESS(clk)
13         VARIABLE temp : INTEGER RANGE 0 TO 10;
14     BEGIN
15         IF (clk'EVENT AND clk='1') THEN
16             temp := temp + 1;
17             IF (temp=10) THEN temp := 0;
18             END IF;
19         END IF;
20         digit <= temp;
21     END PROCESS count;
22 END counter;
23 -----
```


IF (۶)

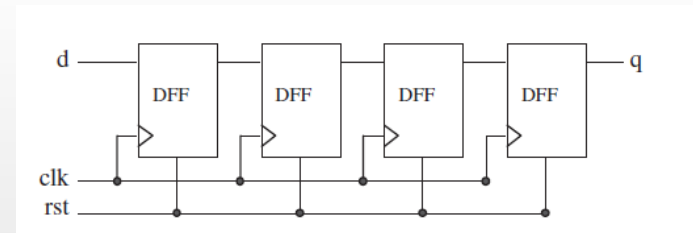
➤ مثال: شمارنده ۱ رقمی ۱# (۰ - ۹ - ۰)

(V) IF

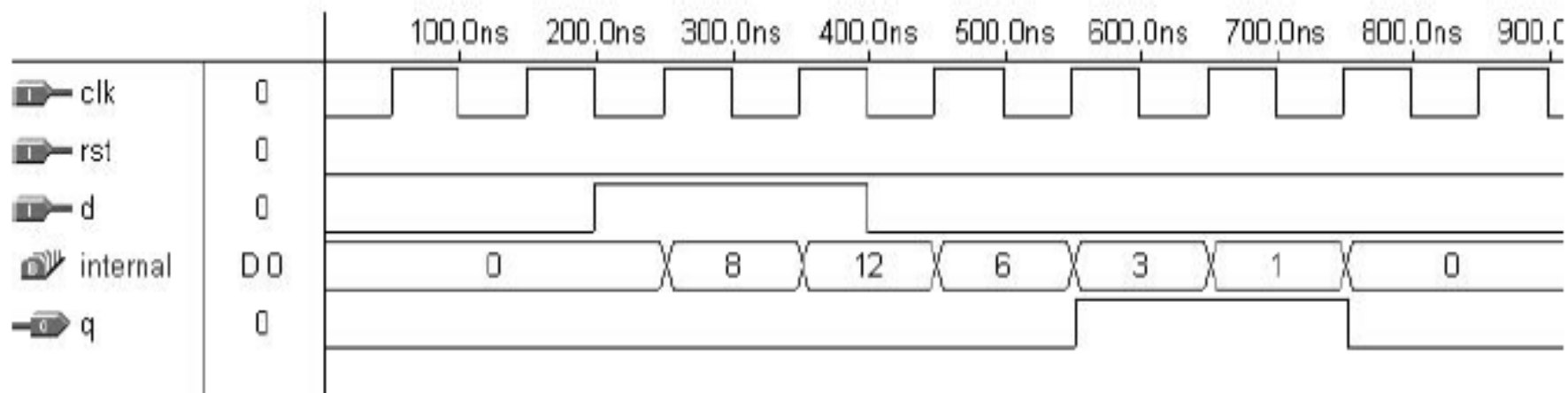
➤ مثال: شیفت رجیستر (shift register):

```
1  -----
2  LIBRARY ieee;
3  USE ieee.std_logic_1164.all;
4  -----
5  ENTITY shiftreg IS
6      GENERIC (n: INTEGER := 4);           -- # of stages
7      PORT (d, clk, rst: IN STD_LOGIC;
8            q: OUT STD_LOGIC);
9  END shiftreg;
10 -----
11 ARCHITECTURE behavior OF shiftreg IS
12     SIGNAL internal: STD_LOGIC_VECTOR (n-1 DOWNTO 0);
13 BEGIN
14     PROCESS (clk, rst)
15     BEGIN
16         IF (rst='1') THEN
17             internal <= (OTHERS => '0');
18         ELSIF (clk'EVENT AND clk='1') THEN
19             internal <= d & internal(internal'LEFT DOWNTO 1);
20         END IF;
21     END PROCESS;
22     q <= internal(0);
23 END behavior;
24 -----
```


(۸) IF

➤ مثال: شیفت رجیستر (shift register):

(۱) WAIT

- عملکرد WAIT گاهی اوقات شبیه IF است.
- هنگامی که از WAIT استفاده می‌شود، نمی‌توانیم لیست حساسیت داشته باشیم.
- ساختار:

```
WAIT UNTIL signal_condition;
```

```
WAIT ON signal1 [, signal2, ... ];
```

```
WAIT FOR time;
```

(۲) WAIT

➤ **WAIT UNTIL** تنها یک سیگنال قبول می کند.

▪ بنابراین برای پیاده سازی کدهای سنکرون مناسب تر است.

➤ از آن جایی که **PROCESS** در این حالت، لیست حساسیت ندارد، **WAIT UNTIL** باید به عنوان اولین دستور نوشته شود.

▪ **PROCESS** هر گاه که شرط **WAIT UNTIL** برقرار شود، اجرا می شود.

➤ **مثال:** ثابت ۸ بیتی با ریست سنکرون:

```
PROCESS      -- no sensitivity list
BEGIN
    WAIT UNTIL (clk'EVENT AND clk='1');
    IF (rst='1') THEN
        output <= "00000000";
    ELSIF (clk'EVENT AND clk='1') THEN
        output <= input;
    END IF;
END PROCESS;
```

(۳) WAIT

➤ **WAIT ON** چندین سیگنال قبول می کند.

➤ **PROCESS** تا زمانی که تغییری بر روی یکی از این سیگنال ها رخ ندهد، اجرا نمی شود.

➤ **مثال:** ثبات ۸ بیتی با ریست آسنکرون:

```
PROCESS
BEGIN
    WAIT ON clk, rst;
    IF (rst='1') THEN
        output <= "00000000";
    ELSIF (clk'EVENT AND clk='1') THEN
        output <= input;
    END IF;
END PROCESS;
```


(۴) WAIT

WAIT FOR تنها برای شبیه‌سازی استفاده می‌شود. ➤

■ ایجاد waveform برای تست‌بنچ‌ها.

➤ مثال:

```
WAIT FOR 5ns;
```

(۵) WAIT

➤ مثال: فلیپ فلاپ D با ریست آسنکرون #۲

```
1 -----
2 LIBRARY ieee;
3 USE ieee.std_logic_1164.all;
4 -----
5 ENTITY dff IS
6     PORT (d, clk, rst: IN STD_LOGIC;
7           q: OUT STD_LOGIC);
8 END dff;
9 -----
10 ARCHITECTURE dff OF dff IS
11 BEGIN
12     PROCESS
13     BEGIN
14         WAIT ON rst, clk;
15         IF (rst='1') THEN
16             q <= '0';
17         ELSIF (clk'EVENT AND clk='1') THEN
18             q <= d;
19         END IF;
20     END PROCESS;
21 END dff;
22 -----
```

(۶) WAIT

➤ مثال: شمارنده ۱ رقمی #۲ (۰ - ۹ - ۰)

```
1 -----
2 LIBRARY ieee;
3 USE ieee.std_logic_1164.all;
4 -----
5 ENTITY counter IS
6     PORT (clk : IN STD_LOGIC;
7           digit : OUT INTEGER RANGE 0 TO 9);
8 END counter;
9 -----
10 ARCHITECTURE counter OF counter IS
11 BEGIN
12     PROCESS                -- no sensitivity list
13         VARIABLE temp : INTEGER RANGE 0 TO 10;
14     BEGIN
15         WAIT UNTIL (clk'EVENT AND clk='1');
16         temp := temp + 1;
17         IF (temp=10) THEN temp := 0;
18         END IF;
19         digit <= temp;
20     END PROCESS;
21 END counter;
22 -----
```

(۱) CASE

➤ ساختار:

```
CASE identifier IS
    WHEN value => assignments;
    WHEN value => assignments;
    ...
END CASE;
```

➤ مثال:

CASE control IS

WHEN "00" => x<=a; y<=b;

WHEN "01" => x<=b; y<=c;

WHEN OTHERS => x<="0000"; y<="ZZZZ";

END CASE;

(۲) CASE

➤ مقدار WHEN می تواند یکی از حالت های زیر باشد:

```
WHEN value                -- single value
WHEN value1 to value2     -- range, for enumerated data types
                           -- only
WHEN value1 | value2 | ... -- value1 or value2 or ...
```

(۳) CASE

➤ CASE در مقابل WHEN:

Table 6.1
Comparison between WHEN and CASE.

	WHEN	CASE
Statement type	Concurrent	Sequential
Usage	Only outside PROCESSES, FUNCTIONS, or PROCEDURES	Only inside PROCESSES, FUNCTIONS, or PROCEDURES
All permutations must be tested	Yes for WITH/SELECT/WHEN	Yes
Max. # of assignments per test	1	Any
No-action keyword	UNAFFECTED	NULL

(۴) CASE

CASE در مقابل WHEN: ➤

```
----- With WHEN: -----  
WITH sel SELECT  
    x <= a WHEN "000",  
        b WHEN "001",  
        c WHEN "010",  
        UNAFFECTED WHEN OTHERS;  
  
----- With CASE: -----  
CASE sel IS  
    WHEN "000" => x<=a;  
    WHEN "001" => x<=b;  
    WHEN "010" => x<=c;  
    WHEN OTHERS => NULL;  
END CASE;
```

(۵) CASE

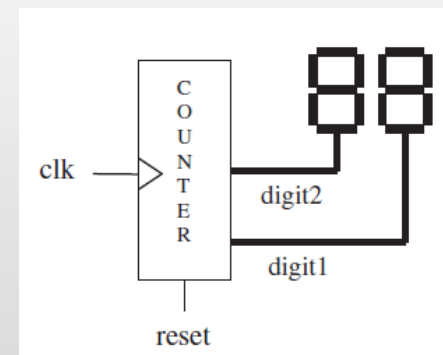
➤ مثال: فلیپ فلاپ D با ریست آسنکرون #۳

```
1 -----
2 LIBRARY ieee;                                -- Unnecessary declaration,
3                                              -- because
4 USE ieee.std_logic_1164.all;                -- BIT was used instead of
5                                              -- STD_LOGIC
6 -----
7 ENTITY dff IS
8     PORT (d, clk, rst: IN BIT;
9           q: OUT BIT);
10 END dff;
11 -----
12 ARCHITECTURE dff3 OF dff IS
13 BEGIN
14     PROCESS (clk, rst)
15     BEGIN
16         CASE rst IS
17             WHEN '1' => q<='0';
18             WHEN '0' =>
19                 IF (clk'EVENT AND clk='1') THEN
20                     q <= d;
21                 END IF;
22             WHEN OTHERS => NULL;              -- Unnecessary, rst is of type
23                                              -- BIT
24         END CASE;
25     END PROCESS;
26 END dff3;
27 -----
```


(۶) CASE

➤ مثال: شمارنده دو بیتی با خروجی بر روی نمایشگر ۷ قسمتی (7 segment)

```
1  -----
2  LIBRARY ieee;
3  USE ieee.std_logic_1164.all;
4  -----
5  ENTITY counter IS
6      PORT (clk, reset : IN STD_LOGIC;
7            digit1, digit2 : OUT STD_LOGIC_VECTOR (6 DOWNTO 0));
8  END counter;
9  -----
10 ARCHITECTURE counter OF counter IS
11 BEGIN
12     PROCESS(clk, reset)
13         VARIABLE temp1: INTEGER RANGE 0 TO 10;
14         VARIABLE temp2: INTEGER RANGE 0 TO 10;
15     BEGIN
```

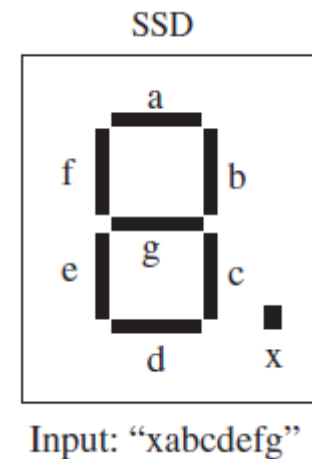

(V) CASE

```
16      ---- counter: -----
17      IF (reset='1') THEN
18          temp1 := 0;
19          temp2 := 0;
20      ELSIF (clk'EVENT AND clk='1') THEN
21          temp1 := temp1 + 1;
22          IF (temp1=10) THEN
23              temp1 := 0;
24              temp2 := temp2 + 1;
25              IF (temp2=10) THEN
26                  temp2 := 0;
27              END IF;
28          END IF;
29      END IF;
```

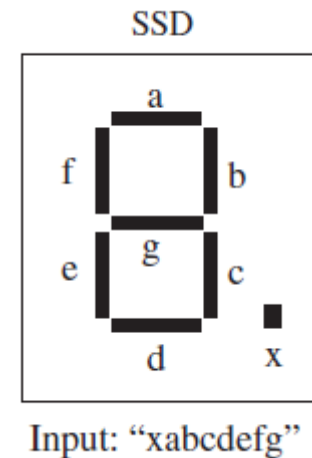
(Λ) CASE

```
30      ---- BCD to SSD conversion: -----
31      CASE temp1 IS
32          WHEN 0 => digit1 <= "1111110"; --7E
33          WHEN 1 => digit1 <= "0110000"; --30
34          WHEN 2 => digit1 <= "1101101"; --6D
35          WHEN 3 => digit1 <= "1111001"; --79
36          WHEN 4 => digit1 <= "0110011"; --33
37          WHEN 5 => digit1 <= "1011011"; --5B
38          WHEN 6 => digit1 <= "1011111"; --5F
39          WHEN 7 => digit1 <= "1110000"; --70
40          WHEN 8 => digit1 <= "1111111"; --7F
41          WHEN 9 => digit1 <= "1111011"; --7B
42          WHEN OTHERS => NULL;
43      END CASE;
```


(۹) CASE

```
44      CASE temp2 IS
45          WHEN 0 => digit2 <= "1111110"; --7E
46          WHEN 1 => digit2 <= "0110000"; --30
47          WHEN 2 => digit2 <= "1101101"; --6D
48          WHEN 3 => digit2 <= "1111001"; --79
49          WHEN 4 => digit2 <= "0110011"; --33
50          WHEN 5 => digit2 <= "1011011"; --5B
51          WHEN 6 => digit2 <= "1011111"; --5F
52          WHEN 7 => digit2 <= "1110000"; --70
53          WHEN 8 => digit2 <= "1111111"; --7F
54          WHEN 9 => digit2 <= "1111011"; --7B
55          WHEN OTHERS => NULL;
56      END CASE;
57  END PROCESS;
58 END counter;
59 -----
```


(۱) LOOP

➤ حلقه - هنگامی که می‌خواهیم یک بخش کد را چند بار اجرا کنیم.

➤ ساختار FOR/LOOP:

```
[label:] FOR identifier IN range LOOP  
    (sequential statements)  
END LOOP [label];
```

■ تکرار به تعداد مشخص

➤ ساختار WHILE/LOOP:

```
[label:] WHILE condition LOOP  
    (sequential statements)  
END LOOP [label];
```

■ تکرار تا زمانی که (WHILE) شرایط برقرار باشند.

(۲) LOOP

:EXIT ➤

```
[label:] EXIT [label] [WHEN condition];
```

■ جهت خروج از حلقه

:NEXT ➤

```
[label:] NEXT [loop_label] [WHEN condition];
```

■ جهت از قلم انداختن (skip) مرحله ای از حلقه

(۳) LOOP

➤ مثال FOR/LOOP:

```
FOR i IN 0 TO 5 LOOP          -- repeats 6 times
    x(i) <= enable AND w(i+2);
    y(0, i) <= w(i);
END LOOP;
```

➤ برای این که FOR/LOOP به صورت عمومی سنتزپذیر باشد، باید هر دو حد range آن، استاتیک باشد.

▪ به طور مثال، "FOR i IN 0 TO choice LOOP" که در آن choice یک ورودی غیر استاتیک است، به طور عمومی سنتزپذیر نیست.

(۴) LOOP

➤ مثال WHILE/LOOP:

```
WHILE (i < 10) LOOP    -- repeates until i >= 10
    WAIT UNTIL clk'EVENT AND clk='1';
    (other statements)
END LOOP;
```

➤ مثال EXIT:

```
FOR i IN data'RANGE LOOP
    CASE data(i) IS
        WHEN '0' => count:=count+1;
        WHEN OTHERS => EXIT;
    END CASE;
END LOOP;
```


(۵) LOOP

➤ مثال :NEXT

```
FOR i IN 0 TO 15 LOOP
```

```
    NEXT WHEN i=skip;
```

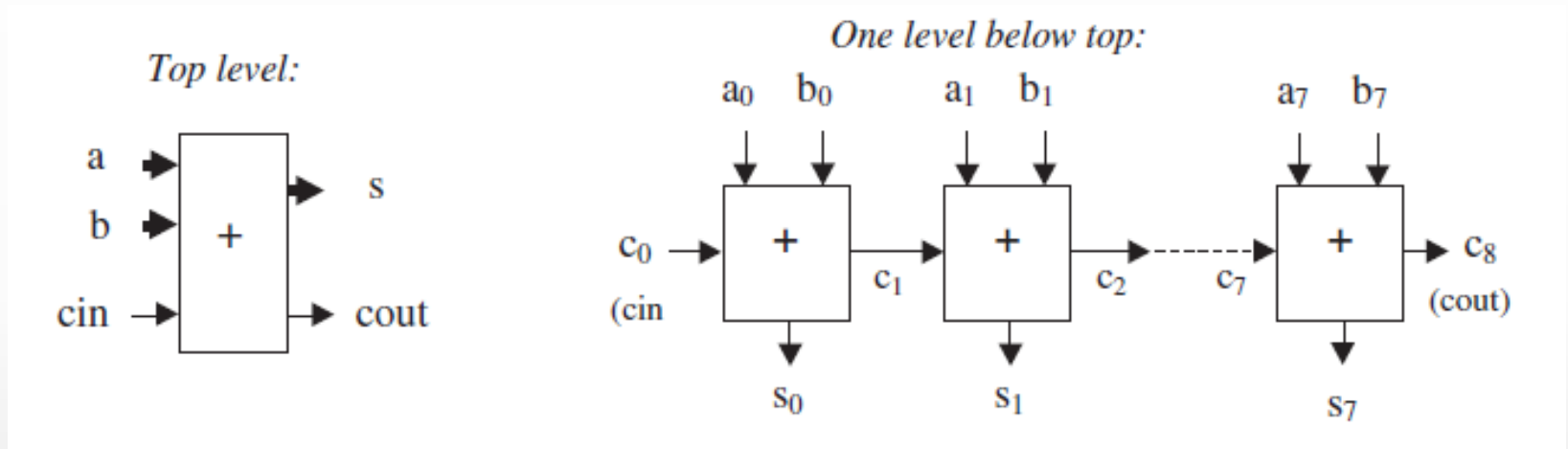
-- jumps to next iteration

```
    (...)
```

```
END LOOP;
```

(۶) LOOP

➤ مثال: Carry Ripple Adder

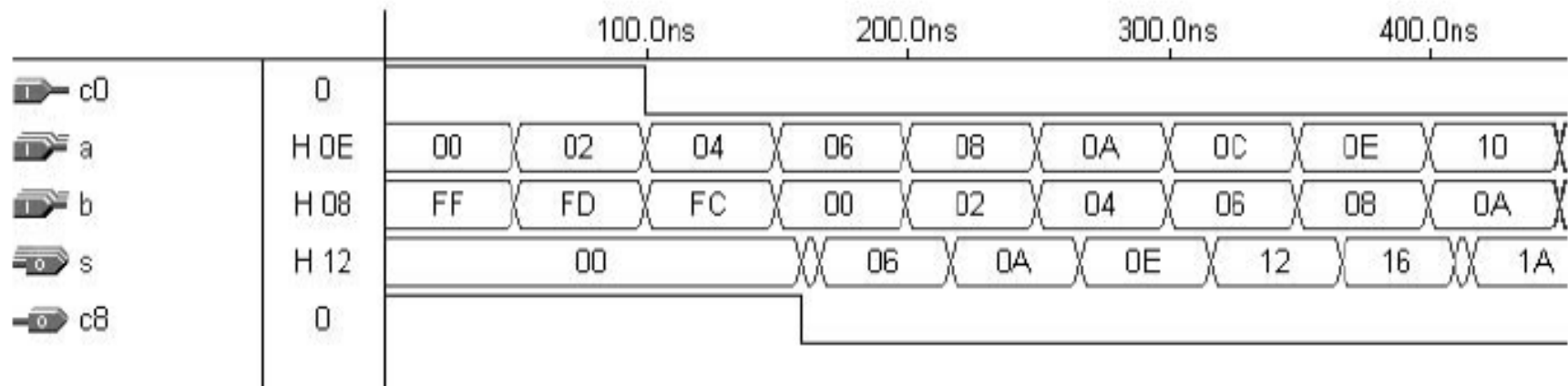

- $s_j = a_j \text{ XOR } b_j \text{ XOR } c_j$
- $c_{j+1} = (a_j \text{ AND } b_j) \text{ OR } (a_j \text{ AND } c_j) \text{ OR } (b_j \text{ AND } c_j)$

(V) LOOP

```
1  ----- Solution 1: Generic, with VECTORS -----
2  LIBRARY ieee;
3  USE ieee.std_logic_1164.all;
4  -----
5  ENTITY adder IS
6      GENERIC (length : INTEGER := 8);
7      PORT ( a, b: IN STD_LOGIC_VECTOR (length-1 DOWNT0 0);
8            cin: IN STD_LOGIC;
9            s: OUT STD_LOGIC_VECTOR (length-1 DOWNT0 0);
10           cout: OUT STD_LOGIC);
11 END adder;
12 -----
13 ARCHITECTURE adder OF adder IS
14 BEGIN
15     PROCESS (a, b, cin)
16         VARIABLE carry : STD_LOGIC_VECTOR (length DOWNT0 0);
17     BEGIN
18         carry(0) := cin;
19         FOR i IN 0 TO length-1 LOOP
20             s(i) <= a(i) XOR b(i) XOR carry(i);
21             carry(i+1) := (a(i) AND b(i)) OR (a(i) AND
22                           carry(i)) OR (b(i) AND carry(i));
23         END LOOP;
24         cout <= carry(length);
25     END PROCESS;
26 END adder;
27 -----
```

(A) LOOP

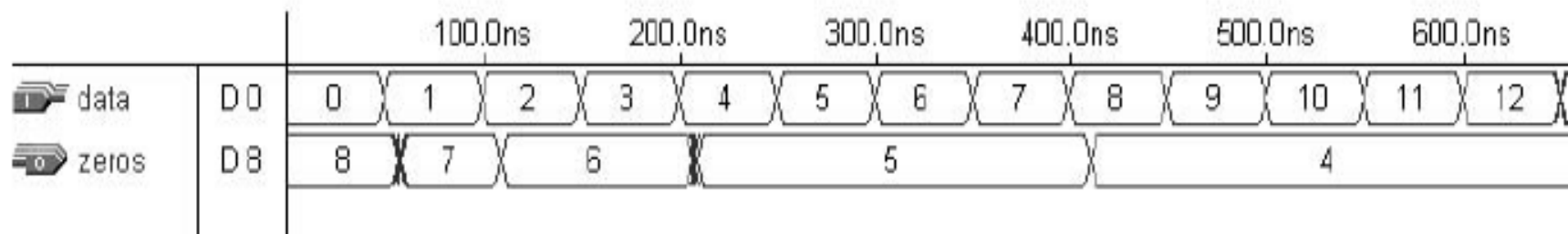
(۹) LOOP

مثال: Leading Zeros ➤

■ شمارش تعداد ۰ های سمت چپ یک وکتور

```
1 -----
2 LIBRARY ieee;
3 USE ieee.std_logic_1164.all;
4 -----
5 ENTITY LeadingZeros IS
6     PORT ( data: IN STD_LOGIC_VECTOR (7 DOWNT0 0);
7           zeros: OUT INTEGER RANGE 0 TO 8);
8 END LeadingZeros;
9 -----
10 ARCHITECTURE behavior OF LeadingZeros IS
11 BEGIN
12     PROCESS (data)
13         VARIABLE count: INTEGER RANGE 0 TO 8;
14     BEGIN
15         count := 0;
16         FOR i IN data'RANGE LOOP
17             CASE data(i) IS
18                 WHEN '0' => count := count + 1;
19                 WHEN OTHERS => EXIT;
20             END CASE;
21         END LOOP;
22         zeros <= count;
23     END PROCESS;
24 END behavior;
25 -----
```

(۱۰) LOOP

نکاتی در مورد پالس ساعت (۱)

➤ کامپایلر معمولاً کدهایی که در آن انتساب در دو لبه کلاک صورت گرفته باشد را نمی‌تواند کامپایل کند؛ به خصوص در مواقعی که سخت افزار هدف دارای فلیپ‌فلاپ‌هایی باشد که تنها با یک لبه کلاک می‌توانند کار کنند. مانند CPLD ها

▪ خطای 'signal does not hold value after clock edge' یا مشابه.

➤ حالتی را در نظر بگیریم که یک شمارنده باید در هر لبه پالس ساعت، مقدارش یک واحد افزایش یابد:

```
PROCESS (clk)
BEGIN
    IF(clk'EVENT AND clk='1') THEN
        counter <= counter + 1;
    ELSIF(clk'EVENT AND clk='0') THEN
        counter <= counter + 1;
    END IF;
    ...
END PROCESS;
```

▪ در این حالت، علاوه بر خطای قبلی، ممکن است کامپایلر اعلام کند که counter چندین بار درایو شده است و کامپایل متوقف شود.

نکاتی در مورد پالس ساعت (۲)

➤ صفت EVENT باید همراه با یک شرط به کار رود.

▪ `IF (clk'EVENT AND clk='1')` صحیح است.

▪ در صورتی که نوشته شود `IF (clk'EVENT)`، یا کامپایلر شرط یک بودن کلاک را اضافه می‌کند و یا خطای زیر را اعلام می‌کند:

• “clock not locally stable”

```
PROCESS (clk)
```

```
BEGIN
```

```
    IF (clk'EVENT) THEN
```

```
        counter := counter + 1;
```

```
    END IF;
```

```
    ...
```

```
END PROCESS;
```

• در این حالت، یا فقط در لبه‌های بالارونده، مقدار counter اضافه می‌شود و یا خطا رخ می‌دهد.

نکاتی در مورد پالس ساعت (۳)

- اگر سیگنالی در لیست حساسیت نوشته شود، می تواند درون PROCESS استفاده نشود.
- مثال:

```
-----  
PROCESS (clk)  
BEGIN  
    IF(clk'EVENT AND clk='1') THEN  
        x <= d;  
    END IF;  
END PROCESS;
```

```
-----  
PROCESS (clk)  
BEGIN  
    IF(clk'EVENT AND clk='0') THEN  
        y <= d;  
    END IF;  
END PROCESS;
```

- این کد بدون خطا کامپایل می شود.
- دقت شود که در هر PROCESS، انتساب به یک سیگنال مجزا انجام شده است.

پیاده‌سازی مدار ترکیبی با کد ترتیبی (۱)

➤ با رعایت شروط زیر، مدار ساخته شده، یک مدار ترکیبی خواهد بود:

- تمامی سیگنال‌های ورودی (سیگنال‌هایی که مقدار آن‌ها خوانده خواهد شد) باید در لیست حساسیت PROCESS ظاهر شوند.
- در صورت رعایت نکردن این شرط، کامپایلر warning ای دارای همین مفهوم اعلام می‌کند.
- تمامی ترکیب‌های سیگنال‌های ورودی/خروجی، با بررسی کد به دست آید.
- در صورت رعایت نکردن این شرط، لچ ساخته خواهد شد.

➤ مثال:

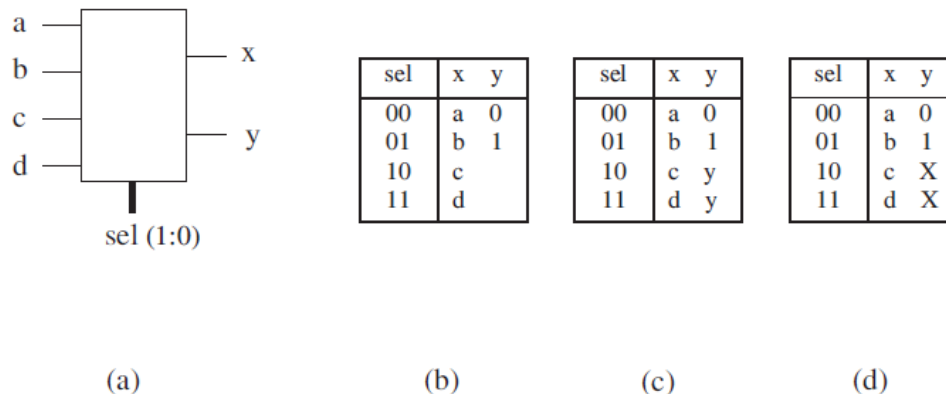

Figure 6.16
Circuit of example 6.12: (a) top-level diagram, (b) specifications provided, (c) implemented truth-table, and (d) the right approach.

پیاده‌سازی مدار ترکیبی با کد ترتیبی (۲)

```
1 -----
2 LIBRARY ieee;
3 USE ieee.std_logic_1164.all;
4 -----
5 ENTITY example IS
6     PORT (a, b, c, d: IN STD_LOGIC;
7           sel: IN INTEGER RANGE 0 TO 3;
8           x, y: OUT STD_LOGIC);
9 END example;
10 -----
11 ARCHITECTURE example OF example IS
12 BEGIN
13     PROCESS (a, b, c, d, sel)
14     BEGIN
15         IF (sel=0) THEN
16             x<=a;
17             y<='0';
18         ELSIF (sel=1) THEN
19             x<=b;
20             y<='1';
21         ELSIF (sel=2) THEN
22             x<=c;
23         ELSE
24             x<=d;
25         END IF;
26     END PROCESS;
27 END example;
28 -----
```

پایان بخش کد ترتیبی